

Handläggare
Viveca Jansson
Telefon: 08-508 28 702

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2022-10-25, p. 12

Stadsdelsvist åtgärdsförslag för biologisk mångfald för Hägersten-Älvsjö och Skärholmen

Förvaltningens förslag till beslut

- Godkänna stadsdelsvist åtgärdsförslag för biologisk mångfald för Hägersten-Älvsjö och Skärholmen.
- Översända det stadsdelsvisa åtgärdsförslaget till Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, idrottsnämnden, trafiknämnden, fastighetsnämnden, kyrkogårdsnämnden samt SVOA.

Anna Hadenius
Miljödirektör
Miljöförvaltningen

Maria Svanholm
Avdelningschef
Miljöförvaltningen

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har i budget för 2020–2022 gett miljö- och hälsoskyddsnämnden i uppdrag att ta fram åtgärdsförslag för biologisk mångfald. Detta åtgärdsförslag är det andra av fem och har tagits fram i ett samverkansprojekt där ett flertal förvaltningar arbetat med förslagen.

Förslaget utgör ett underlag för fortsatta arbeten som kan stärka ekologiska funktioner och biologisk mångfald i staden. Fokus ligger på stråk i grönstrukturen där åtgärder för att stärka ekologisk funktionalitet bedöms göra störst nytta.

Förslaget har varit på kontorsremiss under maj-juni 2022. Sammanfattningsvis är de förvaltningar som lämnat synpunkter positiva till att detta kunskapsunderlag tas fram. Några centrala synpunkter rör hur åtgärderna ska finansieras, hur ansvaret är fördelat och att förvaltning och skötsel av genomförda åtgärder kommer att kräva ökad driftbudget. Även vikten av fortsatt

samverkan lyfts liksom hjälp med prioritering mellan åtgärdsförslag och rutiner kring genomförande och uppföljning.

Beslut om att godkänna förslaget innebär inte beslut om finansiering. Vilka åtgärder som ska genomföras prövas i stadens ordinarie processer.

Bakgrund

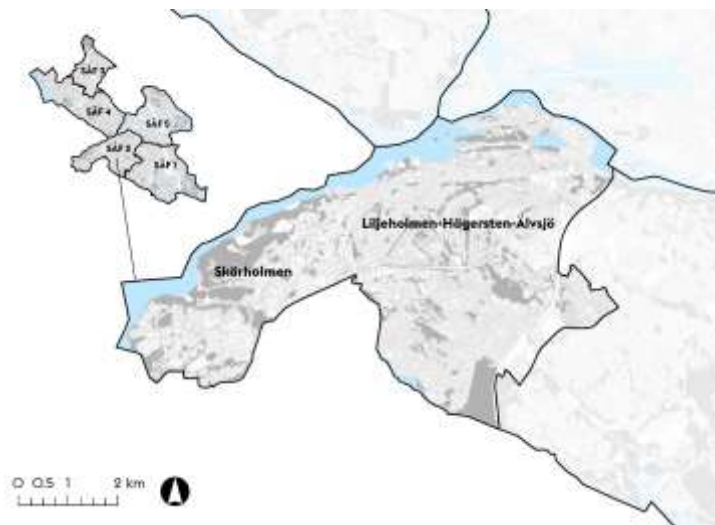
Kommunfullmäktige har genom *kommunfullmäktiges budget 2020–2022* gett miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsdelsnämnderna i uppdrag att ta fram stadsdelsvisa åtgärdsförslag för biologisk mångfald.

Stockholms stad har ett bostadspolitiskt mål om att bygga 140 000 nya bostäder fram till år 2030. De föreslagna åtgärderna för biologisk mångfald kan utgöra ett användbart kunskapsunderlag i stadens arbete med att nå bostadsmålet och uppnå översiktsplanens mål om en växande, sammanhängande, klimatsmart och tålig stad.

Mål 5 i Stockholm stads miljöprogram lyder: *Ett Stockholm med biologisk mångfald i väl fungerande och sammanhängande ekosystem*". Den 30 november 2020 antog kommunfullmäktige Stockholms stads handlingsplan för biologisk mångfald. Handlingsplanen pekar ut fem strategier som staden ska arbeta enligt för att nå mål 5 i miljöprogrammet.

En angelägen insats som pekas ut i handlingsplanen är att ta fram stadsdelsvisa åtgärdsprogram för biologisk mångfald. För att ta fram åtgärdsförslag för hela staden har stadsdelarna aggregerats i fem projektområden varav detta är det andra stadsdelsvisa åtgärdsförslaget för biologisk mångfald (SÅF).

- SÅF 1: Enskede-Årsta-Vantör, Farsta och Skarpnäck
- **SÅF 2: Hägersten-Älvsjö & Skärholmen**
- SÅF 3: Spånga-Tensta & Rinkeby-Kista
- SÅF 4: Hässelby-Vällingby & Bromma
- SÅF 5: Kungsholmen, Norrmalm, Östermalm och Södermalm

Figur 1. Projektområde för SÅF 2 Hägersten-Älvsjö och Skärholmen.

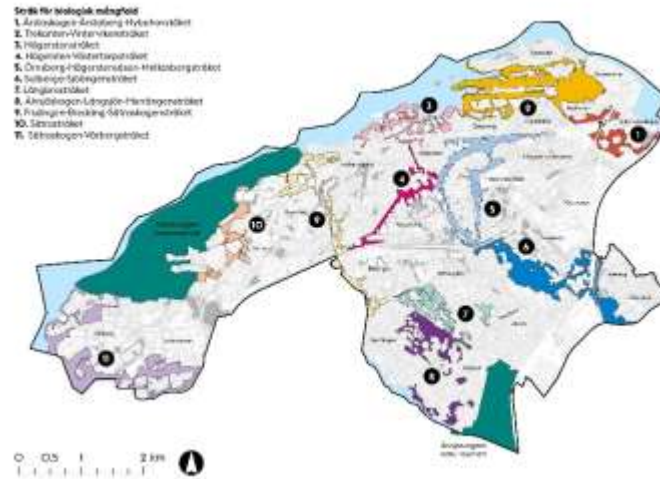
Ärendet

Åtgärdsförslagen har tagits fram för att gynna de arter och miljöer som listas i handlingsplanen för biologisk mångfald. I rapporten finns generella beskrivningar av åtgärdsförslag (Bilaga 3 i rapporten) samt platsspecifika åtgärdsförslag i stråk som sammanlänkar reservat och större grönområden med varandra.

I åtgärdsförslaget har platsspecifika åtgärder pekats ut inom och i anslutning till de ekologiskt särskilt betydelsefulla områdena (ESBO) samt grönområden mellan dessa. ESBO är en del av stadens gröna infrastruktur och har pekats ut i översiktsplanen. Genom att fokusera på ESBO och att sammanlänka dessa bättre genom ”rätt åtgärd på rätt plats” förbättras förutsättningarna att stärka den funktionella grönstrukturen. Teorin att stärka ekologiska värden inom så kallade kärnområden, i miljöer i anslutning till kärnområden och öka funktionaliteten i stråk som sammanlänkar dessa områden baseras på forskning inom ekologi och populationsbiologi.

Åtgärder för biologisk mångfald behövs även inom reservaten. För reservaten finns skötselplaner och definierade syften för vilka värden och funktioner som ska värnas. De platsspecifika förslagen i SÅF fokuserar därför på grönstrukturen som länkar samman reservaten. Syftet är därmed att förbättra förutsättningarna till väl fungerande och sammanhängande ekosystem genom att stärka stråken mellan reservaten, men åtgärder utanför stråken gör också nytta för den biologiska mångfalden.

I Hägersten-Älvsjö och Skärholmen har 11 stråk identifierats. Dessa stråk löper främst mellan reservat och andra kärnområden för biologisk mångfald (Figur 2).

Figur 2. Översiktskarta av identifierade stråk för biologisk mångfald i Hägersten-Älvsjö och Skärholmen.

En schablonkostnadstabell med uppskattade kostnader för ett urval av åtgärdsförslagen har tagits fram (se bilaga 1 till rapporten). Exakta kostnader är beroende av förutsättningar på platsen, priser i befintliga avtal, storlek på insats och liknande, men tabellen kan utgöra ett stöd i ett första skede för att bedöma ungefärliga kostnader för genomförandet.

Många av de föreslagna åtgärderna är engångsinvesteringar som kan göras i samband med till exempel exploateringsprojekt, infrastrukturutveckling eller som en extra åtgärd inom löpande förvaltning av grönområden. Efter att en åtgärd är utförd kommer det i de flesta fall att krävas driftmedel för att underhålla och bibehålla åtgärdens funktion.

Åtgärdsförslagen som presenteras i rapporten finns även digitalt på miljödata.se. De kommer även göras tillgängliga i stadens andra digitala kartverktyg och på miljöbarometern.

Ärendets beredning

Stadsdelsvisa åtgärdsförslaget för biologisk mångfald för Hägersten-Älvsjö och Skärholmen är framtaget av miljöförvaltningen, trafikkontoret, Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltning och Skärholmens stadsdelsförvaltning. Representanter från exploateringskontoret, trafikkontoret, stadsbyggnadskontoret, fastighetskontoret, idrottsförvaltningen, kyrkogårdsförvaltningen, berörda stadsdelsförvaltningar, SVOA och SISAB har beretts möjlighet att delta i en referensgrupp genom

en workshop kring åtgärdsförslagen. Dialog och samverkan har även skett kring specifika sakfrågor.

Förslaget har varit ute på kontorsremiss till ovan listade stadsdelsförvaltningar, trafikkontoret, exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret, fastighetskontoret, idrottsförvaltningen, stadsmuseet, kyrkogårdsförvaltningen och SVOA. Detta åtgärdsförslag har kompletterats och justerats utifrån inkomna remissyttranden.

Strategiska samordningsgruppen för Grönare Stockholm har varit styrgrupp för framtagandet. I styrgruppen ingår miljöförvaltningen, exploateringskontoret, trafikkontoret, stadsbyggnadskontoret, fastighetskontoret samt några stadsdelsförvaltningar.

Inkomna remissyttranden

Stadsmuseet, idrottsförvaltningen, exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret, kyrkogårdsförvaltningen, Skärholmens och Hägersten-Älvsjös stadsdelsförvaltningar har inkommit med synpunkter på remissen.

Remissinstanserna är positiva till att ett kunskapsunderlag tas fram. Flertalet skriver att underlaget kan bidra till utvecklingen av biologisk mångfald i stadens grönytor. Stråken bedöms bidra till att underlätta prioritering och val av åtgärder och plats för åtgärder. Flera förvaltningar önskar fortsatt stöd från miljöförvaltningen i prioriteringsarbetet och med analyser av digitalt kartunderlag. Här lyfts även vikten av att hålla SÅF-skikten aktuella, samordna förslagen med löpande stadsplanering samt fortsatt samverkan och dialog.

Flera förvaltningar önskar mer information och riktlinjer kring genomförande, uppföljning och utvärdering av åtgärder exempelvis genom rutiner, tertialrapportering och verksamhetsberättelse. De framhåller att rutiner och mallar behöver utvecklas för att underlätta detta. De önskar även tydlighet kring vem som ansvarar för att genomföra föreslagna åtgärder och hur löpande skötsel ska finansieras där sådan krävs för att upprätthålla syfte och naturvärden.

Exploateringskontoret lyfter möjligheten att stärka genomförandekraften exempelvis genom att se över och implementera nya rutiner i exploateringshandboken. Hägersten-Älvsjös stadsdelsförvaltning (HÄL) ser ett behov av att SÅF-åtgärder implementeras i stadens rutiner vid exempelvis planprojekt, löpande drift och investeringar och nämner att tydliga resultat av genomförda åtgärder kan motivera till fortsatta insatser.

Trafikkontoret påpekar att de digitala kartorna är ett viktigt arbetsredskap som måste hållas uppdaterade.

Schablonkostnaderna för föreslagna åtgärder baseras på kostnadsläget 2021-2022. Exploateringskontoret lyfter att kostnadsförslagen kommer att bli inaktuella och föreslår att de inarbetas och uppdateras löpande i exploateringskontorets överslagskalkyl för att vara användbara över tid.

Ett par förvaltningar uppmärksammar att en del åtgärdsförslag ligger inom kommande markansvisningsområden eller programområden.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Miljöförvaltningen samverkar gärna kring förslag som framkommit i kontorsremissen som exempelvis utveckling av rutiner för planering och uppföljning, utveckling av verktyg och ajourhållning av digitala kartmaterial samt prioritering av föreslagna åtgärder. Miljöförvaltningen har idag genom reglementet och budget en utpekad roll som expertstöd i ekologiska frågor och har i uppdrag att samordna implementeringen av handlingsplanen för biologisk mångfald. I handlingsplanen för biologisk mångfald lyfts exempelvis att genomföra ekologiska förstärkningsåtgärder, förslag på att utveckla verktyg för samverkan och genomförande samt att utveckla kunskap och kommunikation.

Beslut om att anta åtgärdsförslaget innebär inte beslut om finansiering av genomförande av åtgärder eller kommande skötsel. Vilka åtgärder som ska genomföras prövas i stadens ordinarie processer. Exempelvis kan förvaltningarna idag söka utökad finansiering för biologisk mångfald genom central medelsreserv, både för investeringsåtgärder och för skötsel. Investeringsprojekt och restaurering av grönområden har även genomförts och genomförs inom projektet Grönare Stockholm. I samband med exploateringsprojekt finansieras och genomförs också åtgärder som kan bidra till den biologiska mångfalden. För att fler åtgärder ska kunna genomföras och skötas finns ett behov av utökade medel.

Ett par förvaltningar uppmärksammar att vissa åtgärdsförslag ligger inom kommande markansvisningsområden eller programområden. Miljöförvaltningen är medveten om att det finns förslag på åtgärder för biologisk mångfald inom delar av områden där planering pågår. Åtgärdsförslagen är tänkta att användas som inspiration och vägledning, det vill säga de utgör ett av många kunskapsunderlag även i pågående planering.

Bilagor

1. Stadsdelsvist åtgärdsförslag för biologisk mångfald för Hägersten-Älvsjö och Skärholmen.
2. Bilaga 1 Schablonkostnadstabell för åtgärder för biologisk mångfald.
3. Bilaga 2 Metodik för framtagning av åtgärdsförslag.
4. Bilaga 3 Beskrivning av åtgärder för biologisk mångfald.